

Nieuwe regering moet 'Energiewende' vlot trekken

Achtergrond - 19 september 2017 - Auteur: Marja Verburg

Bijna een derde, bijna 32 procent, van het [stroomgebruik in Duitsland](#) komt uit duurzame energiebronnen. In 2000 was dat nog 6 procent. De stijging is het gevolg van de *Energiewende*, waar Duitsland in 2011 na de kernramp in Fukushima toe besloot. Deze *Energiewende* gaat met vallen en opstaan. Sommige politieke partijen willen daarom ingrijpende aanpassingen in het Duitse energiebeleid.

De *Energiewende* kwam in 2011 niet uit de lucht vallen. Al in 2000 besloot de regering-Schröder van SPD en Groenen tot de *Atomausstieg*: de sluiting van alle Duitse kerncentrales op termijn. In 2002 werd deze *Atomausstieg* bij wet van kracht. Maar in 2010, toen Merkel met de liberale FDP regeerde, werd die teruggedraaid. De kerncentrales moesten langer openblijven, tot 2035.

Na de kernramp in Japan in maart 2011 kenterde de stemming in Duitsland. Tegenstanders van kernenergie gingen massaal de straat op. De politiek reageerde snel: drie dagen na de tsunami kondigde Merkel aan de verlenging van de looptijd van de kerncentrales tijdelijk terug te draaien. Eind mei, nog geen drie maanden na Fukushima, besloot de bondsregering de Duitse kerncentrales alsnog allemaal uiterlijk in 2022 te sluiten en over te stappen op duurzame energie ([zie ook: Factsheet Kernenergie](#)).

Na de kernramp in Japan in maart 2011 kenterde de stemming in Duitsland

Dat in Duitsland zo anders wordt gereageerd op de gevaren van kernenergie dan in Nederland, heeft ook te maken met de discussie over de opslag van kernafval, die al decennia wordt gevoerd. Massale protesten tegen de castor-transporten, het vervoer van kernafval per trein door Duitsland in zogenoemde castor-containers, waren jarenlang een bekend beeld. De problemen met de opslag in Gorleben, lekkende vaten in een mijn in Asse: ze zorgden voor angst en onrust onder Duitsers. Nog steeds wordt er fel gediscussieerd over een [veilige opslagplaats](#) voor kernafval.

Klimaatdoelen

De *Energiewende* bleek in de jaren na 2011 veel gecompliceerder en duurder dan gedacht. Het opwekken van duurzame energie - wind-, zonne-energie en biomassa - is behoorlijk succesvol. Zeker windenergie doet het goed, en is inmiddels de grootste duurzame energiebron. In deze branche zijn Duitse bedrijven ook innovatief. Maar de opslag en het transport van al die energie - bijvoorbeeld van de windmolenparken in Noord- en Oost-Duitsland naar het zuiden - is wel een probleem. Ook zorgden de subsidies voor groene energie, die werden doorberekend aan de consumenten, ervoor dat de elektriciteitsprijs de afgelopen jaren bleef stijgen. Met de Duitse zonnepanelenindustrie, vijf jaar geleden nog in volle bloei, gaat het slecht. Belangrijke Duitse zonne-energieproducenten gaan failliet, onder meer door goedkope concurrentie uit China.

Windenergie doet het goed, maar de opslag en het transport ervan is een probleem

Omdat het aandeel kernenergie in de Duitse energieproductie inmiddels flink is gedaald, wordt er weer meer gebruik gemaakt van vervuilende kolencentrales. Het gebruik van bruin- en steenkool zorgt ervoor dat Duitsland in de problemen komt met zijn eigen klimaatdoel om de CO₂-uitstoot te verminderen, zoals in het *Klimaschutzplan* is vastgelegd. In 2020 moet er 40 procent minder broeikasgassen worden uitgestoten. Tot nu toe is daarvan slechts 28 procent bereikt.

Coalitiepartners

Als Duitsland zich aan zijn eigen klimaatdoelen wil houden en de *Energiewende* succesvol en betaalbaar wil houden, is er voor de volgende regering werk aan de winkel. Dat Merkel aan het hoofd van die regering staat, is zo goed als zeker. Maar met betrekking tot het klimaatbeleid maakt het veel uit wie haar coalitiepartner wordt.

Als de CDU/CSU de komende vier jaar weer met de SPD regeert, gaat het waarschijnlijk verder zoals het nu is, en is de kans groot dat Duitsland het klimaatdoel van 40 procent minder uitstoot niet haalt. Beide partijen spreken zich in hun verkiezingsprogramma's niet duidelijk uit tegen het gebruik van fossiele brandstoffen. Wel houden ze vast aan de *Energiewende* en de sluiting van de kerncentrales.

Met de FDP als coalitiepartner is de kans groot dat delen van het bestaande energiebeleid worden aangepast, net als in 2010

De FDP kan, als ze genoeg zetels haalt, ook Merkels nieuwe coalitiepartner worden. De liberalen willen meer marktwerking in het energiebeleid, bijvoorbeeld met betrekking tot emissiehandel, en ze willen subsidies voor duurzame energie

afschaffen. De partij is voor een mix van energiebronnen, waaronder ook kernenergie en bruin- en steenkool. En de FDP wil het klimaatdoel van 40 procent CO₂-uitstoot in 2020 verlagen naar 20 procent - het doel dat de EU stelt. Met de FDP als partner is de kans groot dat delen van het bestaande energiebeleid worden aangepast, net als in 2010.

Een derde mogelijke coalitie is er een van CDU/CSU, FDP en Bündnis 90/Die Grünen, de zogenoemde Jamaica-variant. FDP en Groenen liggen op wel meer onderwerpen ver uit elkaar, maar energiebeleid is een van de issues die een Jamaica-coalitie onwaarschijnlijk maken. Zo willen de Groenen de kolencentrales zo snel mogelijk sluiten om de CO₂-uitstoot te verminderen. Ook willen ze dat in 2030 alle elektriciteit uit duurzame bronnen komt. Dat is moeilijk met de programma's van de FDP en de CDU/CSU te rijmen.

Die Linke en de AfD

De twee andere partijen die in de Bondsdag worden gekozen, Die Linke en de AfD, komen niet als coalitiepartner in aanmerking, maar zitten als het om energiebeleid gaat allebei aan de uiterste rand van het spectrum. De Linke wil net als de Groenen de kolencentrales zo snel mogelijk sluiten. De kerncentrales moeten direct dicht, dus voor 2022. De AfD is voor gas- en kolencentrales en voor kerncentrales. Als enige Duitse partij is ze tegen windenergie, die noemt ze "economisch absurd". Klimaatverandering is volgens de AfD wetenschappelijk niet bewezen en ze wil het klimaatverdrag van Parijs opzeggen.

Duitse coalitieonderhandelingen duren normaal gesproken niet lang. Dit jaar zouden ze langer kunnen duren, omdat de coalitievorming met de FDP en de AfD in het parlement ingewikkelder lijkt te worden. De kans is aanwezig dat de partijen er in november nog niet uit zijn - en dan komt nog een extra drukmiddel bij: de volgende internationale klimaatop is begin november in Bonn.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/22805/nieuwe-regering-moet-energiewende-vlot-trekken>